

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

9. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Morálka

23

WWW.INKY.SK

DNES...

... sa zamyslíme nad pojmom,
ktorý všetci bežne poznáme,
používame ho, čítame o
ňom,... a týmto pojmom je:

MORÁLKA.

JEDEN NEJASNÝ POJEM...

Človek sa rodí do spoločnosti, ktorá má vždy nejaký charakter a špecifiká. Malé dieťa sa od malička prostredníctvom rodičov a školského prostredia učí ako sa správať medzi ľuďmi. Učebnice etiky a morálky nám predkladajú definíciu, že morálka je súbor noriem, pravidiel a zákonitostí, ktoré sa v spoločnosti udržiavajú. V prípade že niečo v spoločnosti nefunguje, okamžite sa to odrazí na morálnom správaní jednotlivcov a môžeme hovoriť o sociálnych patologických javoch.

Morálny úpadok mladých - najväčší problém súčasnej civilizácie

Július Barták, 7. marca 2013 11:06

Celkový životný štýl mladých vedie k tomu, že si prestanú vážiť tých, ktorí sú okolo nich.

Morálka, dobro, zlo, cnosti, neresti - to sú pojmy, s ktorými sa stretol a stretáva azda každý z nás. Niet svedomitého rodiča, ktorý by nevedel svoje deti k cnostiam. Od malička sme boli vychovávaní rozprávkami a príbehmi, kde dobro víťazilo nad zlom, pociťovali sme sympatie ku kladným postavám, ktoré prekypovali cnosťami a záporné postavy v nás zase vzbudzovali odpor k zlu. Škola neskôr prebrala morálnej výchove štafetu a aj v každom zamestnaní sú formálne vyjadrené základné morálne predpisy, či etické kódexy. Napriek tomu dnes zo všetkých strán počúvame, že zažívame hlbokú morálnu krízu, ona je príčinou globálneho úpadku

ČO JE TO „MORÁLKA“?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

JEDEN NEJASNÝ POJEM...

Čomu slúži morálka?
Aký má zmysel?

Podľa čoho vieme
určiť, ktoré konanie je
dobré a ktoré je zlé?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

MORÁLKA JE...

... cesta k CIEĽU!

„Správnosť konania sa posudzuje podľa cieľa, ktorý chceme dosiahnuť.“

(Antoine de Gaudier, 16. storočie)

- Napríklad **vo vojne** je ochota **zabíjať** nepriateľov oceňovaná, **vyjednávanie** s nepriateľom je odsudzované ako zrada.
- **V mieri**, naopak, je **zabíjanie** konkurentov odsudzované ako zločin a schopnosť **dohodnúť sa** s nimi je zase oceňovaná ako dobrá vlastnosť.

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

ZHRNUTIE

Morálka nie je nič iné, než **súbor pravidiel**, zásad a hodnôt, ktoré **predstavujú návod** (alebo mapu cesty) **na dosiahnutie cieľa**, ku ktorému smerujeme, ktorý ale musí byť sám osebe **dobrý!**

Ak je totiž zlým samotný cieľ, stáva sa zlou aj morálka, pretože sa stáva nástrojom zla.

OTÁZKA:

Podľa čoho
spoznáme, že náš
cieľ je **DOBRÝ?**

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

KRITÉRIUM DOBRA

Základným cieľom akéhokoľvek
ľudského života je

ŠŤASTIE.

Dobré je preto to, čo človekovi
umožňuje

ŠŤASTNÝ ŽIVOT

a čo k takémuto životu vedie.

OTÁZKA:

ČO robí život
človeka
ŠŤASTNÝM?

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

UŽ VIEME...

Z minulých lekcí
už vieme, že
existuje niečo ako
univerzálny,
všeobecne platný
návod na dobrý
život.

RECEPT NA
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIEĽANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

PÁR DÔSLEDKOV...

Boh ako východisko morálnosti

Z minulej lekcie vieme, že **dokonalým stelesnením tohto všetkého je BOH** a Jeho **pozvanie**, adresované človekovi a vyjadrené v **KREŠŤANSTVE**.

Morálku tak môžeme vnímať ako snahu o **najväčšiu možnú podobnosť Kristovi**:

„Ani dnes by nebolo možné nájsť, dokonca ani pre neveriaceho, lepšie preloženie mravného zákona z abstraktnej do konkrétnej podoby, než žiť tak, aby Kristus mohol súhlasiť s naším životom.“

(John Stuart Mill, ateista)

RECEPT NA
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIEĽANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

PÁR DÔSLEDKOV...

Spoločenský rozmer morálnosti

Pretože **šťastný život je nemožný osamote**, mimo opravdivých vzťahov lásky, jednoty a priateľstva, je takisto jasné, že **morálke nemôže byť sebecká ani individualistická**.

„Šťastie, o ktoré sa človek nedelí, sa len ťažko dá nazvať šťastím, nemá žiadnu chuť!“

(Charlotte Brontë, spisovateľka)

„Úspech sám osebe nie je ničím, ak nie je zdieľaný.“

(Elisabeth Lukášová, psychologička)

RECEPT NA
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIEĽANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

PÁR DÔSLEDKOV...

Objektívny základ morálnosti

Ak existuje jeden všetkým ľuďom
spoločný spôsob, ako byť šťastnými,...

... potom nutne môžeme konštatovať, že
predstavuje objektívny základ pre
všeobecne platné morálne normy a
zásady, spoločné všetkým ľuďom a
vyjadrujúce záujmy všetkých ľudí bez
rozdielu.

RECEPT NA
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIEĽANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

PÁR DÔSLEDKOV...

Objektívny základ morálnosti

Inými slovami:

- **aj keď je niekto neveriaci a ateista**, stále platí, že len životným štýlom, ktorý sa zhoduje s Bohom (a teda aj s jeho vlastnou prirodzenosťou človeka) môže dosiahnuť plný a šťastný život;
- **a, naopak, človek, ktorý akceptuje Boha** a považuje sa za kresťana, bude nešťastný, ak svoj život nebude podľa Boha aj skutočne žiť.

RECEPT NA
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIEĽANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

UŽ VIEME...

Existuje HIERARCHIA DOBIER: vyššie a nižšie dobrá...

- **Dobré konanie** = využívanie nižších dobier ako nástrojov, slúžiacich vyšším dobrám.
- **Zlé konanie** = uprednostnenie nižších dobier pred vyššími, či dokonca na ich úkor.

ZHRNUTIE

Dobrý cieľ je ten, ktorý robí človeka šťastným.

Pretože **objektívne existuje univerzálny, všeobecne platný model šťastného života** (neprekvapuje, že plne zodpovedá Bohu, ktorý je jeho ideálnym stelesnením),

znamená to, že **existuje aj objektívna morálka** – čiže návod popisujúci, ako tento cieľ – šťastný život – dosiahnuť.

OSOBNÝ „KÓDEX CTI“

Rôzne inštitúcie – a medzi nimi aj elitné bojové jednotky – majú svoj KÓDEX CTI: zoznam pravidiel a zásad, ktoré sa zaväzujú dodržiavať a rešpektovať. Napríklad:

VYZNANIE AMERICKÝCH RANGEROV:

Rozumiem, že som dobrovoľník, ktorý si plne uvedomujem riziká svojho povolania. Budem sa vždy usilovať zachovať prestíž, česť a tímového ducha môjho Rangerského pluku.

Ako Ranger – príslušník elitných jednotiek, ktorý je nasadzovaný na rozhodujúcich líniah na zemi, na mori či vo vzduchu, si uvedomujem, že moja vlasť bude odo mňa očakávať, že sa dokážem presunúť ďalej, rýchlejšie a bojovať tvrdsie, než akýkoľvek iný vojak.

Nikdy nesklamem svojich kamarátov. Vždy budem udržiavať sám seba mentálne ostrážitého, telesne silného a vydám zo seba ešte viac, než odo mňa vyžaduje moja úloha. Sto percent a potom ešte nejaké navyše.

Galantne dám svetu najavo, že som zvlášť vybraný a dobre vycvičený vojak. Moja úctivosť k nadriadeným dôstojníkom, čistota uniformy a starostlivosť o výstroj bude môcť byť príkladom pre iných.

Energicky sa stretnem s nepriateľom svojej krajiny. Porazím ho na bojovom poli, pretože som lepšie vycvičený a bojujem zo všetkých svojich síl. „Kapitulácia“ nie je slovo Rangerom známe. Nikdy nezanechám padlých kamarátov, aby upadli do rúk nepriateľa a za žiadnych okolností neuvalím hanbu na svoju krajinu.

Rázne ukážem svoju vnútornú silu, potrebnú na to, aby som bojoval v úlohách, zverených Rangerom a splnil tak poslanie, aj keby som bol posledný, kto prežil.

OSOBNÝ „KÓDEX CTI“

Rôzne inštitúcie – a medzi nimi aj elitné bojové jednotky – majú svoj KÓDEX CTI: zoznam pravidiel a zásad, ktoré sa zaväzujú dodržiavať a rešpektovať. Napríklad:

KÓDEX CTI FRANCÚZSKEJ CUDZINECKEJ LÉGIE:

1. Legionár: Si dobrovoľník, slúžiaci dobrovoľne a verne Francúzsku.
2. Každý legionár je tvoj druh v zbrani, bez ohľadu na národnosť, rasu, či vyznanie. Dáš to najavo priamo a neochvejne tou súdržnosťou, ktorá vždy a všade viaže dohromady členov jednej rodiny.
3. Úcta k tradíciám Légie, rešpekt k nadriadeným, disciplína a kamarátstvo sú tvoja sila, odvaha a vernosť tvoja česť.
4. Hrdý na svoj stav legionára dáš túto hrdosť najavo svojim konaním – vždy bezchybným; svojim správaním – vždy primeraným a skromným; svojim obydliím – vždy upraveným.
5. Ako elitný vojak: cvičiť budeš s nasadením; o svoju zbraň sa budeš starať tak, akoby to bola najvzácnejšia vec, ktorú vlastníš; svoje telo budeš udržiavať v špičkovej kondícii, vždy zdravé.
6. Poslanie, ktoré ti bude uložené, sa pre teba stane posvätné; splníš ho až do konca, rešpektujúc pri tom zákon, vojnové právo, medzinárodné konvencie a – ak to bude potrebné – aj s nasadením života.
7. V boji: Budeš konať svoje poslanie bez radosti zo zabíjania, ale aj bez nenávisti. Budeš rešpektovať porazeného nepriateľa. Nikdy neopustíš svojich zranených ani svojich mŕtvych a nikdy za žiadnych okolností nezložíš zbraň.

OSOBNÝ „KÓDEX CTI“

Podobný „kódex cti“ si môžeš napísať aj Ty sám, ako normu a pravidlo pre svoj život.

Príklad „teenagerského“ kódexu cti:

ADAM SOSNE, teenager:

„Veriť si – byť k druhým láskavý, zdvorilý a úctivý – dávať si dosiahnuteľné ciele – nikdy nestrácať zo zreteľa už stanovené ciele – nikdy nepovažovať bežné veci za zaručené – vážiť si odlišnosti u ostatných ľudí a považovať takúto pestrosť za veľkú výhodu – klásť otázky – usilovať sa každý deň vytvárať vzťahy vzájomnosti – mať na pamäti, že prv, ako by sme mohli zmeniť niekoho iného, musíme najprv zmeniť seba – nechať za seba hovoriť činy, nie slová – urobiť si čas a pomôcť tým, ktorí sú menej šťastní, alebo ktorým sa nedarí – mať toto osobné poslanie na pamäti každý deň.“

BETH HAIREOVÁ, teenagerka:

„V prvom rade budem vždy verná Bohu. Nebudem podceňovať silu rodinnej svornosti a spolunáležitosti. Nebudem zanedbávať skutočných priateľov, ale nájdem si čas aj na seba. K problémom a ťažkostiam budem pristupovať skôr s optimizmom, než s pochybnosťami. Samu seba budem vnímať vždy pozitívne a zachovám si vysokú mieru sebaúcty, pretože viem, že všetky moje zámery sa odvíjajú od môjho sebahodnotenia.“

ÚLOHA

Skúste teraz **sformulovať svoj vlastných KÓDEX CTI v podobe svojich vlastných „DESAŤ PRIKÁZANÍ“** (plus, mínus), ktoré by vyjadrovali:

- **NAJDÔLEŽITEJŠIE ZÁSADY**, ktorými sa chcete spravovať po celý svoj život tak, aby Vás priviedli k dobrému, plnému a šťastnému životu;
- **ZOHĽADŇUJÚCE SÚCASNE AJ VÁŠ „HLAS“**, ktorému ste sa rozhodli svoj život zasvätiť!

Aj túto prácu budete môcť ešte dokončiť doma, do budúcej hodiny!

Kvalitné vypracovanie = ZNÁMKA

DOMÁCA ÚLOHA

... ak ste svoj „Kódex cti“
nestihli dopísať,
dokončíte ho doma!

Spolu s ním na budúcu hodinu
doneste aj svoju úvahu na tému:
„MÔJ ,HLAS‘ A AKO HO
USKUTOČNÍM“

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

9. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY

KONIEC

WWW.INKY.SK